

Yttrande

2017-007

19 april 2017

Miljö- och energidepartementet
103 33 Stockholm

Energimarknadsinspektionens rapport om förutsättningarna för ökad efterfrågefleksibilitet i det svenska elsystemet

M2016/03035/Ee

SAMMANFATTNING

På det stora hela är Energimarknadsinspektionens utredning noggrant utförd och det samhällsekonomiska perspektivet väl tillämpat. Emellertid vill Konjunkturinstitutet framföra några synpunkter på rapporten vilka sammanfattas nedan:

- Det är oklart vad som föranleder ett högre elpris i scenarioanalysen och huruvida en ökad efterfrågefleksibilitet därigenom ska betraktas som välfärdshöjande.
- Givet korta återbetalningstider och mer korrekta prissignaler är motiven bakom investeringsstödet otydliga.
- Det är osäkert om föreslagna åtgärder medför att elkunder anpassar sin elanvändning i önskvärd utsträckning.
- En översyn av energiskatten på el kan behövas men det bör ske utifrån ett helhetsperspektiv.

OKLAR REDOGÖRELSE AV ORSAK OCH VERKAN BAKOM ETT HÖGRE ELPRIS

Konjunkturinstitutet anser det oklart vad som föranleder ett högre elpris i rapportens scenarioanalys. Flera effekter verkar simultant och rapporten hade vunnit på att tydligare redogöra för ”orsak och verkan-effekter” utifrån ett ceteris paribus antagande. Å ena sidan diskuteras bättre överföringsförbindelser mellan länder och prishöjningar därav. Det torde tolkas som att Sverige i högre utsträckning exporterar ett lågt pris och importerar ett högt. Detta givet en lägre andel kärnkraft och samtidigt effekter av bränsle- och koldioxidpriser. Å andra sidan diskuteras möjligheten att flytta elanvändning i tid och dess effekter på prisbilden – vilket i rapporten även höjer medelårspriset. På motsvarande sätt ökar priset om en del av vindkraften byts mot sol i alternativt scenario. Detta samtidigt som rapporten förefaller mena att en mer flexibel efterfrågan är välfärdshöjande, och något som inte minst hushåll ska vinna på. Resonemanget kan uppfattas motsägelsefullt, och kräver en mer pedagogisk presentation. Detta särskilt sedan det dessutom föreligger ”dolda” (icke-kvantifierade) kostnader i form av exempelvis nedlagd tid och komfortminskning för kunder vilka ytterligare torde öka de faktiska åtgärds-kostnaderna och i den bemärkelsen verka välfärdsdämpande.

INVESTERINGSSTÖD

Rapporten identifierar några områden där potentialen för ökad efterfrågeflexibilitet bedöms vara stor. Ett sådant är att hushåll tillåter laststyrning av sin uppvärmning. För att uppmuntra till detta föreslås ett investeringsstöd till styrutrustning av värme. Stödet får uppgå till 20 procent av investeringskostnaden, dock maximalt 4 000 kronor och kan fasas ut som marknaden mognar. Energimarknadsinspektionen bedömer återbetalningstiden för investeringar i styrutrustning som kort. Givet att prissignalerna förbättras via timmätning och timavräkning finner Konjunkturinstitutet det oklart huruvida stödet behövs. En kort återbetalningstid och mer korrekta prissignaler indikerar snarare att kunder kan uppleva investeringen som lönsam utan en subvention. Detta inte minst om kundernas medvetenhet samtidigt ökar via politiska satsningar på informationshöjande åtgärder. De sistnämnda satsningarna bedöms generera en kostnad av engångskaraktär om cirka 20 miljoner medan investeringsstödet beräknas kosta 200 miljoner årligen. Konjunkturinstitutet finner inte denna avvägning mellan informations-satsningar och investeringsstöd som självklar.

LÅGT INTRESSE FÖR ATT VARA MER FLEXIBEL

I rapporten anges införande av timmätning och timdebitering för samtliga elkunder som centralt för att skapa en mer flexibel elanvändning. Konjunkturinstitutet instämmer i Ei:s bedömning så till vida att korrekta prissignaler är en förutsättning för en effektiv resursallokering. Emellertid avgör kundernas priskänslighet i vilken utsträckning de minskar sin elanvändning när elpriset stiger. Priskänsligheten beror inte minst på hur stor budgetandel som elanvändningen utgör. För hushåll är den låg, relativt exempelvis elintensiv industri. Det är därmed inte konstigt att elintensiva aktörer påvisat stora incitament att styra sin elanvändning medan intresset varit lågt hos hushåll. En prisokänslig efterfrågan innebär att hushållens elanvändning inte anpassar sig i så stor utsträckning trots timprissättning. Konjunkturinstitutet finner det därmed inte som uppenbart att föreslagna åtgärder medför att elkunder anpassar sin användning i den utsträckning som krävs för att hantera en ökad andel variabel elproduktion.

ELSKATTEN

Ei föreslår att energiskatten på el ses över. Som skäl anges att skatten är fiskal, dämpar den procentuella prisskillnaden mellan timmar och därigenom stör prissignalen och medför att elpriset inte reflekterar samhällets verkliga kostnader för produktionen. Visserligen inverkar skatten på den procentuella skillnaden i priset men Konjunkturinstitutet anser samtidigt att det finns andra mer angelägna snedvridningar på elmarknaden vilka kan behöva ses över. Exempelvis finns flertalet subventioner till förnybar el vilka i den bemärkelsen också kan sägas störa prissignalen. Vidare har energiskatt på el och bränsle flera syften såsom att främja energieffektivisering och förnybar energi. Därmed kan skattens motiv inte enbart sägas vara fiskalt. Konjunkturinstitutet instämmer således i att en översyn av energiskatten på el kan behöva göras, men påpekar att det då bör ske utifrån ett helhetsperspektiv.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Urban Hansson Brusewitz. Föredragande har varit Anna Dahlqvist.

Urban Hansson Brusewitz

Anna Dahlqvist